

Forrás: <http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2012/01/dardai-agnes---devenyi-anna-a-tortenelemtudomanytol-a-tortenelemtanitasig-problemak-kapcsolatok-kihivasok-02-04-09/>

Dárdai Ágnes – Dévényi Anna

A történelemtudománytól a történelemtanításig: problémák, kapcsolatok, kihívások

Beszámoló a Nemzetközi Történelemdidaktikai Társaság éves konferenciájáról és közgyűléséről

A Nemzetközi Történelemdidaktikai Társaság (International Society for History Didactics – ISHD) minden évben más városban rendezi meg éves konferenciáját és ezzel együtt éves közgyűlését. Idén, 2011. szeptember 12. és 14. között Svájcban, Baselben találkozott 22 ország 75 történelemdidaktikusa. A számos európai ország mellett érkeztek résztvevők többek között Kanadából, Brazíliából, Japánból és a Dél-Afrikai Köztársaságból is (Magyarországot e sorok szerzői képviselték). Összesen 61 előadás hangzott el három szekcióban, angol, német vagy francia nyelven. A tudósokat a Svájci Történelemdidaktikai Társaságok Ernyszervezete (Umbrella Organisation of the Swiss Society for History Didactics – UOSSHD) és az Északnyugat Svájci Egyetem Állampolgári- és Történelmi Nevelés Központja (Center for Civic and History Education, College for Teacher Education of the University for Applied Sciences of Northwestern Switzerland) látta vendégül és gondoskodott a rendkívül magas színvonalú szervezésről.

A konferencia címe: *A történelemtudománytól a történelemtanításig: problémák, kapcsolatok, kihívások* (From historical research to school history: problems, relations, challenges). A téma napjainkban Magyarországon különösen aktuális, és – mint megtudtuk – ez más országokban is így van.

A konferencia előadásai a problémát három oldalról közelítették meg. Egyfelől azt a kérdést vizsgálták, hogy milyen viszonyban kellene állnia egymással a történettudománynak és a történelemtanításnak. Az új kutatási eredményekkel hogyan és milyen terjedelemben kellene foglalkozni a tanórákon, hogyan lehetne reflektálni azokra? Hogy lehet a diákok számára érthetővé, befogadhatóvá tenni a tudományos eredményeket? Az előadások sokszínűen közelítették meg a kérdéskört. Voltak elméleti jellegű, a tudomány és az oktatás viszonyával általában foglalkozó: „*Wissenschaftlichkeit im Geschichtsunterricht – eine Notwendigkeit*” (Markus Furrer, Svájc) és egészen praktikus, konkrét problémát, vagy éppen megoldást bemutató előadások, például egy-egy történelmi kutatási eredmény megjelenése a tananyagban, vagy a történelmi kutatás módszerei – például levéltári kutatás – iskolai adaptációjának bemutatása: „*Zum Verhältnis von Geschichtswissenschaft und Geschichtsunterricht am Beispiel der Alten Geschichte*” (Elisabeth Erdmann, Németország; „*Historical research in school? A report from an experiment of archive education as a method of history didactics*” / Tom Gullberg, Abo Akademi University, Finnország)

Egy másik megközelítésben azt firtatták a konferencia résztvevői, hogy mégis „melyik” az a történelem, amellyel a mai fiataloknak és gyermekeknek foglalkozniuk kellene a társadalom elvárásai szerint, és ehhez képest „melyik” az a történelem, amelyet az iskolában tanulnak? Egyszerűbben, mi a célja a történelem tanításának? Milyen hasznot húznak ebből a mai diákok? Vajon a történelemtanítás az állami érdekek kiszolgálója, vagy valóban

Dárdai Ágnes – Dévényi Anna: A történelemtudománytól a történelemtanításig: problémák, kapcsolatok, kihívások

Beszámoló a Nemzetközi Történelemdidaktikai Társaság éves konferenciájáról és közgyűléséről

nagykorú állampolgárokat nevel? Vajon feladata-e a történelemtanításnak a nemzettudat kialakítása, vagy éppen a multikulturális társadalomban való eligazodást kellene szolgálnia? Több előadás a tantervek felől közelítette meg e kérdéskört, mások azt vizsgálták, hogy vannak-e egyáltalán valamiféle alap-, vagy minimum ismeretek, amit történelemórán el kell sajátítani, és ha igen, melyek ezek. „*The new national curriculum of Switzerland 2014 – Standards, competences and contents of historical learning from kindergarden to highschool*” (Markus Kübler, Peter Gautschi, Pädagogische Hochschule Zentralschweiz, Luzern, Svájc); „*Gibt es "historisches Grundwissen" im 21. Jahrhundert?*” (Priv. Doz. Dr. habil. Christoph Kühberger, Ausztria)

A harmadik szempont, amely felől az előadók megközelítették a konferencia témáját, azt kutatta, hogyan reagál a történelemtanítás a 21. század kihívásaira és problémáira. Kell-e a történelemórákon foglalkozni az aktuális társadalmi-politikai eseményekkel? Fontos-e, hogy segítsük a jelen megismerését, az „életben való eligazodást,” vagy jobb lenne egy biztos alapot adni a nemzeti múlt megismeréséhez? Mennyiben kell a történelemnek a diákok állampolgári nevelésében részt vennie? Hogyan viszonyul a történelemtanítás ahhoz a kulturális-történelmi környezethez, amelyben a diákok élnek? A politikai, állampolgári nevelés helye a történelemtanításban sok országban vet fel kérdéseket. Nem kérdéses viszont, hogy a multietnikus régiók kulturális-történelmi hagyományainak megjelenítése a történelemtanításban fontos cél, sőt, mint láttuk, sok helyen már jól működő gyakorlat: „*Does history education support political education in Turkey? Perceptions of history teachers*” (Ismail H. Demircioglu, Törökország); „*History education, local histories and cultural diversity in Greece: A case study in the Florina region*” (Kostas Kasvikis, Andreas Andreou, Görögország)

E beszámoló szerzői közös előadásukban két hazai kezdeményezésről számoltak be. Prof. Dárdai Ágnes a Történelemtanítás online folyóiratot, a kezdeményezés úttörő jellegét, illetve a folyóirathoz kötődő szakmódszertani portál jelentőségét méltatta. Dévényi Anna pedig arról számolt be, hogy hogyan működnek együtt a Pécsi Tudományegyetem történészei, történelemtanárai és történelemdidaktikusai egy ugyancsak online szakmai felület működtetésében, amellyel éppen a konferencia fő címében jelzett témát, a történettudomány és történelemtanítás kapcsolatát prezentálják.

A rendkívül színvonalas és gazdag kínálatból nehéz lenne kiragadni és részletesebben bemutatni egy-két előadást. (A részletes program elérhető a következő web-lapon: http://web.fhnw.ch/ph/tagungen/ishd-2011/bilder/Programm_alle_Sprachen.pdf) Ehelyett a konferencia zárásaként elhangzott kerekasztal beszélgetés néhány fontosabb gondolatát érdemes kiemelni. A konferencián résztvevő történelemdidaktikusok, történészek és történelemtanárok egyetértettek abban, hogy a történettudomány és a közoktatás közötti viszony korántsem harmonikus. A történelemtanítás számos égető problémával küzd, melyekre választ csak úgy találhat, ha megszületik az együttműködés a tudomány és az oktatás között. E problémák egyaránt vonatkoznak a tanítás tartalmi és módszertani oldalára. Nem könnyíti a feladatot a kihívás, amit az aktuális társadalmi-gazdasági-politikai eseményekre való reflektálás jelent, s amit olykor a helyi oktatáspolitikai túlzottan is befolyásol – vagy éppen háttérbe szorít. Felmerült a történelemtanár-képzés helyzete is, itt elsősorban az európai résztvevők hívták fel a figyelmet arra a veszélyre, amit a Bologna-folyamat jelent azáltal, hogy gyakorlatilag teljesen szétválasztja a szakmai (történész) képzést (BA szinten) a pedagógusképzéstől (MA szinten). Többen aggodalmukat fejezték ki amiatt, hogy a pedagógiai képzés „eluralkodik” a tanári stúdiumokban, a történelmi tárgyak

**Dárdai Ágnes – Dévényi Anna: A történelemtudománytól a történelemtanításig:
problémák, kapcsolatok, kihívások**

Beszámoló a Nemzetközi Történelemdidaktikai Társaság éves konferenciájáról és közgyűléséről

rovására. Dr. Urte Kocka, a berlini Freie Universität didaktikusa a zárszóban arra hívta fel a figyelmet, hogy a történettudomány három alapvető részből tevődik össze, ezek pedig a történeti kutatások, a történelemelmélet és a történelemdidaktika. E három csak együtt működőképes. A történelemdidaktika nélkül a történeti kutatások elveszítik kapcsolatukat az őket befogadó közeggel, a társadalommal, öncélúvá és értelmezhetetlenné (vagy félreértelmezhetővé) válnak. De ez az összetett, komplex módon értelmezett történettudomány is csak saját tágabb környezetében, a történelemtanításban, az pedig a történelmi kultúra, a történelmi tudat dimenziójában helyezhető el.

A Nemzetközi Történelemdidaktikai Társaság éves közgyűlésére a konferencia végén került sor, ahol az elnökség megújításáról döntöttek a tagok. Az elnöki teendőket 2002 óta nagy gonddal, szakértelemmel és rendkívüli figyelmességgel ellátó Prof. Elisabeth Erdmann (Nürnberg-Erlangen, Németország) munkáját Prof. Susanne Popp (Augsburg, Németország) vette át. Alelnöknek a Társaság Prof. Arja Virta-t (Turku, Finnország) választotta meg. A közgyűlés Prof. Erdmann-t, az új elnökség javaslatára, az ISHD tiszteletbeli elnökévé választotta.

Szó esett a következő évek konferenciáinak helyszíneiről, illetve témáiról is. 2012-ben a történelemdidaktikusok Kazányban, Tatárföldön találkoznak és a kulturális és vallási sokszínűség történelemtanításra gyakorolt hatásait fogják megvizsgálni. 2013-ban az éves konferencia Németországban, Tutzingban kerül megrendezésre, az azt követő években pedig Quebec (Kanada), Jinan (Kína), majd Wrocław (Lengyelország) ad otthont a találkozóknak.